

3.12.22

sobota, godz. 18.00
NFM, Sala Czerwona

Poème

Tedi Papavrami – skrzypce, prowadzenie

Christian Danowicz – skrzypce

NFM Orkiestra Leopoldinum

Program:

Johann Sebastian Bach (1685–1750)

Koncert skrzypcowy E-dur BWV 1042 [17']

I. *Allegro*

II. *Adagio*

III. *Allegro assai*

Koncert na dwoje skrzypiec d-moll BWV 1043 [15']

I. *Vivace*

II. *Largo ma non tanto*

III. *Allegro*

Ernest Chausson (1855–1899)

Poème op. 25 (oprac. D. Walter) [17']

Johannes Brahms (1833–1897)

I Sestet smyczkowy B-dur op. 18 [33']

I. *Allegro ma non troppo*

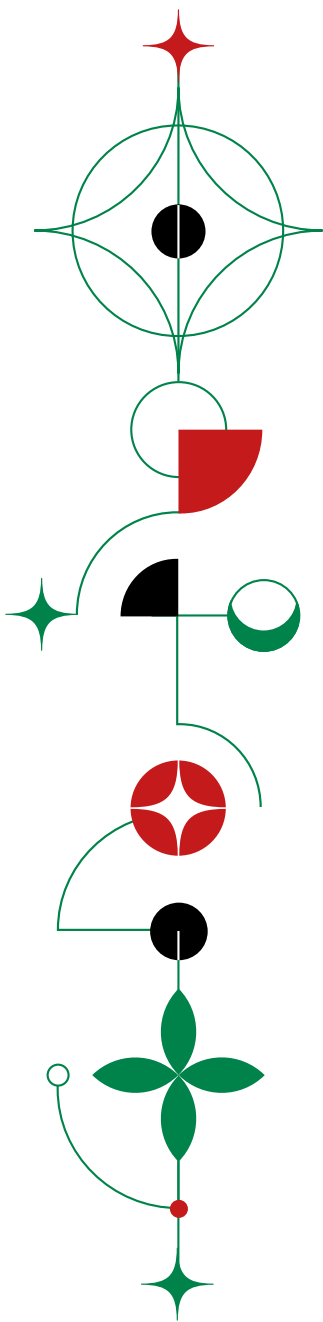
II. *Andante, ma moderato*

III. *Scherzo. Allegro molto*

IV. *Rondo. Poco allegretto e grazioso*

Pascal Rophé, fot. N. Ikegami

Koncert NFM Orkiestry Leopoldinum z udziałem skrzypków Tedio Papavramiego i Christiana Danowicza będzie okazją do wysłuchania dość niespodziewanego połączenia utworów. W pierwszej części zabrzmiały dwa dzieła Johanna Sebastiana Bacha, reprezentujące epokę baroku, zaś drugą część wypełni muzyka epoki romantyzmu. Powstanie jednego z tych utworów zainspirowane zostało przez dzieło autorstwa klasyka literatury światowej.

Nie wiadomo dokładnie, kiedy Bach napisał *Koncert skrzypcowy E-dur* BWV 1042. Muzykolodzy wskazują na okresy, w których kompozytor pracował w Köthen (lata 1717–1723) lub w Lipsku (od 1723 do 1750 roku). To pełne wielkiej energii i witalności dzieło składa się z trzech ogniw. Dwie radosne części szybkie w tonacji E-dur otaczają pełne wyrazu *Adagio*, które dla kontrastu utrzymane jest w trybie minorowym, cis-moll. Bach musiał lubić ten koncert, gdyż oparł się na nim, tworząc *Koncert klawesynowy D-dur* BWV 1054. *Koncert na dwoje skrzypiec d-moll* BWV 1043 uważany jest przez znawców za jedno z największych arcydzieł epoki baroku i jeden z najlepszych utworów lipskiego kantora. Powstał najprawdopodobniej w Lipsku ok. 1730 roku. Także ta kompozycja składa się z dwóch szybkich ogniw (*Vivace* i *Allegro*) otaczających powolną część środkową (pogodne *Largo* w tonacji F-dur) i także ona została przez swego twórcę przerobiona, stając się *Koncertem na dwa klawesyny c-moll* BWV 1062. Dzieło to opublikowano dopiero w 1874 roku. Od tego momentu cieszy się ono ogromnym zainteresowaniem wykonawców, a pierwszego nagrania dokonano już w 1915 roku z udziałem Fritza Kreislera i Efrema Zimbalista.

Następne dzieło w programie to *Poème* z 1896 roku, jeden z najbardziej znanych utworów francuskiego twórcy Ernesta Chaussona. Początkowo kompozycja miała nosić tytuł *Pieśń triumfującej miłości*, co sugeruje, że źródłem jej inspiracji była nowela rosyjskiego pisarza Iwana Turgieniewa. Literat mieszkał wówczas pod Paryżem i był dobrym znajomym kompozytora. W swoim utworze opisał relacje pomiędzy członkami francuskiego środowiska artystycznego, co być może natchnęło Chaussona. Ostatecznie jednak artysta zdecydował się zmienić tytuł i pozbawić swe dzieło odniesień pozamuzycznych. Wstęp utworu jest spokojny i melancholijny, jednak w trakcie budowania narracji nastrój kilkakrotnie nieoczekiwanie się zmienia. Uwagę zwraca w tym ekstatycznym i pełnym namiętności dziele także zaawansowana i wyrafinowana harmonika. Utwór ten powstał na zamówienie belgijskiego wirtuoza Eugène'a Ysaÿe'a. Poprosił on kompozytora o napisanie koncertu skrzypcowego, ale zakłopotany Chausson odmówił, argumentując, że podjęcie się pracy nad tak rozbudowanym dziełem byłoby „diabel-

skim przedsięwzięciem”. Obiecał jednak skrzypkowi napisanie krótszej kompozycji. Obietnicy dotrzymał, a utwór powstał podczas wakacyjnego pobytu twórcy we Florencji. Ysaÿe prawykonał *Poème* z żoną Chaussona przy fortepianie podczas przyjęcia zorganizowanego przez hiszpańskiego malarza Santiago Rusiñola w Sitges, niewielkiej miejscowości położonej niedaleko Madrytu. Goście byli tak zachwyceni nowym utworem, że wymogli na wykonawcach trzykrotne powtórzenie kompozycji! Także pierwsze paryskie wykonanie dzieła w kwietniu 1897 roku spotkało się z entuzjastycznym przyjęciem. Publikacja *Poème* była zasługą obecnego na przyjęciu hiszpańskiego kompozytora, Isaaca Albéniza. Kiedy wydawca odrzucił utwór, argumentując że jest on zbyt trudny i ekscentryczny, rozeźlony Hiszpan wymusił publikację, samemu pokrywając koszty druku. Odwdziczył się tym samym Chaussonowi za pomoc i wsparcie, jakimi ten obdarzył go podczas ubogich studenckich lat w Paryżu. Chausson uważany był przez współczesnych za jednego z najbardziej obiecujących twórców swojej generacji. Jego wspaniale rozwijającą się karierę przerwał wypadek. Podczas wycieczki rowerowej w miejscowości Limay, zjeżdżając ze wzgórza, artysta stracił panowanie nad swoim pojazdem i uderzył w mur, ponosząc śmierć na miejscu.

Jako ostatni w programie zabrzmiał *I Sekstet smyczkowy B-dur* op. 18 Johannes Brahmsa, jedno z wczesnych dzieł tego twórcy. To lekki i pogodny utwór, składający się z czterech części: dynamicznego *Allegro*, uroczystego, poważnego *Andante* w tonacji d-moll w formie wariacji, drapieżnego i jednocześnie radosnego *Scherzo* w tonacji F-dur i pełnego gracji finału w formie ronda – *Poco allegretto e grazioso*. Dzieło to powstało w 1860 roku, a prawykonane zostało w Hanowerze 20 października tego samego roku przez zespół kameralny, w którym pierwsze skrzypce (dosłownie i w przenośni) grał Joseph Joachim, wybitny artysta i przyjaciel Brahmsa. Kompozytor prędko sporządził także fortepianową aranżację drugiego ogniwa tego dzieła, którą zadedykował pianistce i kompozytorce Clarze Schumann, wdowie po Robertcie, z którą przez całe życie się przyjaźnił i w której był bez wzajemności zakochany. Ogniwo to mogą kojarzyć także wielbiciele science fiction. *Andante* wykorzystane zostało bowiem w jednym z odcinków serialu *Star Trek*.

Oskar Łapeta

NFM.WROCLAW.PL

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Wrocław miasto spotkań

